

Nr 372

Av herr **Wachtmeister m.fl.**, om inrättande av vissa tjänster vid Lunds universitets matematisk-naturvetenskapliga fakultet.

(Lika lydande med motion nr 323 i Första kammaren)

I statsverkspropositionen 1961, bil. 10, föreslår universitetskanslern att vid Lunds universitet, matematisk-naturvetenskapliga fakulteten, inrättas bl. a. en tjänst som förste trädgårdsintendent i lönegrad Ae 26 och en tjänst som förste museiintendent i samma lönegrad. Ecklesiastikministern har emellertid ej funnit anledning biträda något av dessa förslag.

Vad beträffar den angelägnaste tjänsten, förste trädgårdsintendentens, vars motsvarighet för övrigt inrättades i Uppsala redan 1953, kan anföras, att institutionen för systematisk botanik har blivit mera ett seminarium än en forskningsanstalt och kommer att så förbli, så länge ifrågavarande tjänst saknas. Det är nämligen en mångfald viktiga arbetsuppgifter, som skulle handläggas av dennas innehavare, såsom

- a) att vara vetenskaplig ledare för botaniska trädgården,
- b) att svara för korrekt namnsättning på det material, som odlas där,
- c) att leda den obligatoriska kursen för 2 betyg i fil. kand.- och fil. mag.-examen, den s. k. trädgårdskursen,
- d) att leda undervisningen i och hålla föreläsningar över ekonomiskt viktiga växter (gagnväxter),
- e) att föreläsa över artbildning och artteori,
- f) att handleda 3-betygs-, licentiand- och doktorandstuderande i den experimentella växtsystematikens odlingsmetodik.

Det säger sig självt, att en institutionsföreståndare i systematisk botanik icke kan fullgöra ens bråkdelen av dessa uppgifter, så mycket mindre som såväl administration som undervisning och forskning visa en ständigt svällande tendens. Då därtill kommer, att forskningens alltmera utpräglade differentiering också kräver en differentiering i fråga om handledarnas specialiseringar, torde motiven för befattningen i dag vara än starkare än då önskemålen om denna första gången framfördes år 1957.

Till de arbetsuppgifter som ovan nämnts kan läggas ytterligare en, som samtidigt motiverar inrättande av befattningen utan dröjsmål och ej i en obestämd framtid. Nuvarande växthus äro i det närmaste 100 år gamla. Planeringen av de i högsta grad aktuella ersättningsbyggnaderna för dessa

måste göras under hänsynstagande till nutidens undervisning och forskning under ledning av kvalificerad vetenskaplig kraft. Som jämförelse må nämnas, att det vid den planerade tillbyggnaden i Uppsala är vederbörande förste trädgårdsintendent, som är den närmast ansvarige.

Den obligatoriska s. k. trädgårdskursen, vilken tillsammans med floristikkursen utgör inledningen till den vidare undervisningen i systematisk botanik, är samtidigt själva grunden för förståelsen hos studenterna av såväl den högre systematiken som organografien. I Uppsala ingår ledandet av trädgårdskursen i förste trädgårdsintendents tjänsteåligganden, vilket ger undervisningen den kontinuitet som helt och hållet saknas i Lund. Här måste nämligen undervisningen skötas av trädgårdsassistenter, varav man på fyra år haft fyra stycken. Dessa ha utöver undervisning även andra uppgifter t. ex. viss namnsättning, varför deras antal undervisningstimmar alltså blir mindre än de andra assistenternas och de vid tjänstårsberäkning i undervisning komma i ett sämre läge än dessa. På grund härav ha befattningarna som trädgårdsassistenter blivit mindre attraktiva.

Ytterligare förtjänar i fråga om trädgårdsintendenten påpekas att om än denna befattning ej minskar behovet av flera trädgårdsmästare (även i detta avseende är Lund sämre lottat än Uppsala) den ej kommer att draga med sig några andra befattningar av biträdeskaraktär e. d.

Vidare är att märka, att i Lund flera studenter »köras fram» per år än i Uppsala, även detta ett skäl till att förstnämnda universitet i varje fall ej bör vara sämre lottat i fråga om tjänster.

Genom den upprustning som kom till stånd i slutet av 1940-talet blev institutionen tillgodosedd med personal för de vetenskapliga arbeten och den undervisning som då bedrevs. Efter den tiden har emellertid de studerandes antal så väsentligt ökat, att den gamla organisationen sprängts, såsom framgår av nedanstående.

Översikt över antalet studerande 1952—1960

	1952—53	1953—54	1954—55	1955—56	1956—57	1957—58	1958—59	1959—60
2-betygsstuderande	26	51	44	58	59	67	69	54
licentiand	2	4	5	5	9	13	17	18
doktorand	1	2	3	4	4	7	7	8

Den vetenskapliga personalen vid herbariet i Lund består f. n. av en enda ordinarie vetenskapsman, förste museiintendenten, som är fanerogamspecialist. Den föreslagna nya tjänsten som museiintendent avses besättas med en specialist på de lägre växterna. I sitt petitum anför institutionsföreståndaren följande: »En 1. museiintendent med sådan specialisering skulle vara av den största betydelse ej blott för forskningen utan även

för undervisningen. Innehavaren av den nu existerande intendenttjänsten har, förutom det vetenskapliga arbetet, undervisning för 2-betygsstuderande i fil. kand.- och fil. ämb.-examen i kännedom om de högre växterna, medan motsvarande undervisning beträffande de lägre växterna (alger, lavar och svampar) har måst anförtros någon mera tillfälligt anställd yngre forskare (docent eller assistent), i vissa fall utan att denne bedrivit någon egen forskning inom denna del av växtsystemet. Inrättandet av den nu föreslagna tjänsten skulle på ett tillfredsställande sätt lösa även den brännande undervisningsfrågan.»

Utöver vad som framgår av petitum må beträffande herbariet framhållas följande:

Alger: Agardhs-herbariet (grundlagt under 1800-talet av C. A. och J. G. Agardh) är utan jämförelse den viktigaste algsamling som något museum äger och har för algernas systematik samma betydelse som Linnés herbarium för de högre växterna. Det innehåller ett unikt typmaterial av särskilt utomeuropeiska arter och besöks årligen av algforskare från hela världen. Det behöver dock en grundlig översyn och katalogisering under ledning av kompetent algolog. Trots goda resurser i form av litteratur och samlingar har på senare år ingen botanist i Lund arbetat med havsalger. En intendent vid kryptogamsamlingarna skulle leda algexkursioner för studenter (t. ex. till det artrika Kullaberg), stimulera yngre forskare till att taga upp algologiska undersökningar och bistå utländska algologer, som vilja använda Agardhsherbariet.

Svampar: Museets svampsamling är, jämförd med motsvarande i Stockholm, Uppsala och Köpenhamn, av mindre storlek men innehåller åtskilligt värdefullt typmaterial, bl. a. av Elias Fries. Museet har f. n. ingen aktiv svampforskare. Utbildningen av blivande lärare och växtskyddstjänstemän kräver emellertid sakkunnig handledning i mykologi. Under svampsäsongen förekommer ofta förfrågningar från allmänheten om ätliga eller giftiga svampar.

Lavar: Lavherbariet har under senare år vuxit betydligt och är nu större än i Uppsala och Köpenhamn. Det konsulteras ofta av svenska och utländska forskare. Liksom fallet är med övriga kryptogamsamlingar, inordnas nytillkommet material av okvalificerad personal (arkivarbetare). En förutvarande docent har under sin docenttjänst ägnat avsevärd tid åt uppordning och revision av lavsamlingarna samt upptagit nya bytesförbindelser. Samme docent har under senare år utan ersättning handlett lavforskare och arkivarbetare samt skött utlåning och bestämning av lavmaterial.

Mossor: Vad som sagts om lavarna gäller i stora delar även mossorna. En person, som under flera år erhållit understöd av statens naturvetenskapliga forskningsråd för utgivande av en skandinavisk bladmossflora, har utan särskild ersättning biträtt med inordning och bestämning av nytillkomna samlingar. Enär mossorna spela en viktig roll för klassificering av olika myr- och skogstyper, anlitas mossherbariet ofta av växtbiologiska forskare. Det är därför synnerligen angeläget att dessa samlingar äro lätt-tillgängliga och rätt bestämda.

Av vad som ovan anförts i fråga om herbariet torde framgå angelägenheten av att en tjänst som förste museiintendent och föreståndare för kryptogamsamlingarna inrättas, till fromma för såväl forskning som undervisning.

Med anledning av vad vi här framhållit få vi därför hemställa,
att riksdagen måtte besluta att vid Lunds universitets
matematisk-naturvetenskapliga fakultet fr. o. m. budgetåret
1961/62 inrättas en tjänst i Ae 26 såsom förste trädgårds-
intendent och en tjänst i Ae 26 såsom förste museiintendent.

Stockholm den 25 januari 1961

Hans Wachtmeister

Mary Holmqvist

Olaus Nyberg